

ovaj ili onaj način zaposlili u visokoškolskim ustanovama i institutima. Tako mnogi kvalitetni studenti moraju odustati od doktorskih studija jer nisu u mogućnosti platiti troškove, a stipendije se ne nude.

S obzirom da ste držali nastavu na nekoliko hrvatskih visokoškolskih ustanova (Filozofski fakultet u Osijeku, Hrvatski studiji, Hrvatsko katoličko sveučilište itd.), kakva su Vam iskustva i pogledi na tom planu?

Imam uglavnom pozitivna iskustva. No, možda sam subjektivan jer jako volim nastavu i rad sa studentima. Najduže sam radio u Osijeku (7 godina) i to s velikim zadovoljstvom. Jako je bitno da se osječko sveučilište razvija jer je potrebna decentralizacija visokog školstva. No, nedostaje kadrova te je potrebno znatno povećati

broj mladih sveučilišnih profesora, kako na povijesti, tako i drugdje, i to ponajprije s područja Slavonije, kako bi se stvorili dobri temelji za daljnji napredak.

Za kraj, možete li nam reći koliko ste upoznati sa ISHA-om i radom njezinih hrvatskih ogranaka, odnosno aktivizmom studenata povijesti u Hrvatskoj općenito?

Jako sam dobro upoznat, redovito sve pratim i jako sam zadovoljan motiviranošću mladih studenata. Najviše pratim rad osječkih studenata i studenata Hrvatskih studija te mogu reći da su rezultati njihovog rada na visokoj razini. Još više treba poraditi na suradnji s profesorima koji ne smiju biti nezainteresirani i moraju svojim savjetima usmjeravati mlade u njihovom radu.

Obrazovanje budućnosti – Massive Open Online Courses (MOOCs)

Dubravko Aladić

Praćenje predavanja profesora sa svjetski priznatih sveučilišta preko interneta (online) besplatno je sve do donedavno bilo uistinu nemoguće. Međutim, počevši od 2011. godine kada su Daphne Koller i Andrew Ng osnovali web platformu www.coursera.org gdje se moglo po prvi puta potpuno besplatno pratiti predavanja profesora s najboljih sveučilišta i polagati ispite kod njih te sudjelovati u raspravama na forumu navedene stranice s brojnim drugim sudionicima istog tečaja iz cijeloga svijeta. To je bila prva naznaka istinske revolucije u obrazovanju i pojava tzv. online obrazovanja. Naime, 2012. godine trenutno dva najbolja sveučilišta na svijetu Harvard i MIT (Massachusetts Institute for Technology) udružili su snage i zajedno uložili 60 milijuna dolara u stvaranje svoje vlastite web platforme koja će davati besplatne online tečajeve pod nazivom *edx* koji je po brojnosti tečajeva manji od coursera.org, ali kvaliteta izvedbe tečaja i načini vrednovanja usvojenog znanja uistinu su, pedagoški gledano, na visokoj razini.

Ono što je možda najviše neobično kod pojave online obrazovanja jest to što svjetski priznati profesori pristaju davati besplatno svoja predavanja preko *edx* ili *coursera* platforme čime su dobili zanimljiv nadimak – *superprofesori*. Ono što je bitno za naglasiti jest to da se sadržaj online tečaja ne razlikuje od predavanja uživo,

odnosno da se kvaliteta predavanja ne razlikuje bilo da se ono sluša online ili uživo i to je možda najvrjednija karakteristika ovakvih predavanja. Obujam znanja koji se stekne tijekom praćenja takve vrste predavanja, popularno nazvanog MOOC, uistinu je velik. Kako je predsjednik *edx-a* Anant Agarwal naglasio više puta u svojim izlaganjima - ljudi iz svih dijelova svijeta raspravljaju na forumima o obrazovanju, znanosti, povijesti, fizici, kemiji, rješavaju komplicirane zadatke, dijele iskustva pisanja eseja za određeni online tečaj što je neizmerno pozitivno i korisno jer se u tom kontekstu dobivaju vrijedna iskustva za bolje razumijevanje različitih kultura.

U pogledu online tečajeva iz područja društvenih i humanističkih znanosti posebno se ističe online tečaj profesora sa sveučilišta Harvard, Gregory Nagyja, pod nazivom *Ancient Greek Hero* gdje se u 24 tjedna obradila problematika grčkog heroja kroz epove Ilijadu i Odiseju, međutim i kroz nekoliko autora grčkih drama i komedija, Herodota i ostalih književnika antičke grčke i djelomično rimske književnosti čime se kroz detaljnu analizu tekstova dobiva slika antičkog junaka kakvim su ga shvaćali ljudi u antici i kako se shvaća danas. Također, posebno valja

Take great courses from
the world's best universities

Find a Course & Start Learning

istaknuti online tečaj profesora Ebrahim Afsaha sa sveučilišta u Kopenhagenu pod nazivom *Constitutional struggles in the muslim world* gdje se, iako na sažet način obrađeno cijelo područje islamskog svijeta, u 10 tjedana pokušava objasniti složenost situacija u islamskim zemljama u Africi i Aziji te o razvoju problema u prošlosti, kao i razlozi za izbijanje sada već slavnog Arapskog proljeća i što je to zapravo Arapski društveni ugovor.

Trenutno većina još uvijek nije upoznata sa sadržajem i mogućnostima koje nude sveučilišni online tečajevi s platformi coursera.org i edx.org, još uvijek se (iako je prošlo više od godinu dana otkad su osnovani)

pojava besplatnih online tečajeva s najboljih sveučilišta nije dogodila u očima domaćih medija koji su potpuno ignorirali ovu revoluciju u obrazovanju te zabrinjavajuće velik broj sveučilišnih profesora koji uopće nisu ni primijetili novu ponudu i novi oblik dobivanja znanja. Internetsko doba službeno je započelo 22. travnja 1993. godine kada je vlada SAD-a dozvolila upotrebu interneta u komercijalne svrhe i te iste godine se pojavljuje prvi web browser. Međutim, iako su načini komunikacije i tehnologija općenito iznimno napredovali od 1993. godine do danas, to se ne može reći za obrazovanje koje se u većini dijelova svijeta nije mnogo promijenilo.

Predsjednik edx-a Anant Agarwal efektivno je dokazao da se u većini škola samo promijene klupe, stolice i preboje se zidovi i da je sve ostalo isto zapravo, danas na sveučilištima kao i prije 40 godina studenti slušaju predavanja profesora ex-catedra i bilježe njegova predavanja. On je među prvima počeo govoriti o revoluciji u obrazovanju lansiranjem besplatnih sveučilišnih online tečajeva gdje student može pauzirati video kad god to poželi i zapisati ono što je profesor rekao ili prepisati primjer određenoga zadatka te stoga profesor Agarwal naglašava da će djeca u budućnosti koristiti online tečajeve kao integralni dio svoga obrazovanja i gledat će na ovo vrijeme sa znakovitom izjavom: "Oni čak nisu mogli ni pauzirati video".

Prikaz filma "Agora" (2009.) ili O ljubavi i radikalizmu u njihovim brojnim oblicima u doba starog Rima

Slaven Lendić

Povijesna drama španjolskog redatelja Alejandra Amanbara *Agora*¹ film je o ženi koja se još u 4. stoljeću nove ere cijelog života, pa i usred golemog religijskog i društvenog sukoba, neumorno bavila filozofijom, matematikom i znanošću. Tim riječima mogli bismo ugrubo opisati ovaj povijesni film koji u sebi ipak skriva još mnoge teme prikazane kroz odnose među likovima, a i

kroz odnose društvenih i religijskih struja kojima ti likovi pripadaju. Mjesto radnje egipatski je grad Aleksandrija, za vrijeme rimske vladavine u Egiptu. Kako svaka filmska priča (osobito ona povijesne tematike) kao osnovu zahtijeva sukob, ovog puta radi se o sukobu vjerovanja i učenja egipatskih kršćana i grčkih učenja klasične starine.

Četvrto je stoljeće nove ere i kršćanstvo se mahnito širi Rimskim Carstvom i Egiptom te Grci u Aleksandriji upadaju u okrutan i oružan sukob s radikalnim kršćanima. U središtu sukoba nalazi se već spomenuta filozofkinja Hipatija (koju u filmu tumači Rachel Weisz), koja kao mlada Grkinja u Aleksandriji, zajedno s ocem (kojeg tumači Michael Lonsdale), svojim sunarodnjacima i robovima

1 Agora (grč. Αγορά) – središnji trg u grčkim gradovima – državama, javni prostor na kojem su se odvijale rasprave o umjetnosti, filozofiji i politici. Svojevrsno sportsko, umjetničko i političko središte grada. Najpoznatiji primjer predstavlja drevna agora u Ateni.